

*„...Bo serce ułana
Gdy położysz je na dłoń
Na pierwszym miejscu panna,
Przed nią, tylko... koń”*

REGULAMIN

Regionalnej Odznaki

Krajoznawczej PTTK

„Szlakami 18. Pułku Ułanów

Pomorskich”

Zarząd Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu, w celu upamiętnienia wielce zasłużonego dla historii Polski 18. Pułku Ułanów Pomorskich, miejsc jego walk i działań w obronie Niepodległości Ojczyzny oraz w celu przypomnienia młodszemu pokoleniu ceny słowa Wolność, ponadto chcąc ocalić od zapomnienia ślady miłej sercu każdego Polaka kawalerii, ustanawia: Regionalną Odznakę Krajoznawczą PTTK – „SZLAKAMI 18. PUŁKU UŁANÓW POMORSKICH”

- Odznakę zdobywać można na terenach związanych z historią Pułku w czasach pokoju i wojen, zarówno na terenie Polski, jak i poza jej obecnymi granicami.
- Odznakę może zdobywać każdy turysta po ukończeniu 7 roku życia podczas wycieczek indywidualnych lub zbiorowych.
- Okres zdobywania odznaki jest nielimitowany.
- Odznakę można zdobywać równolegle wraz z innymi odznakami turystycznymi i krajoznawczymi, pod

warunkiem prowadzenia odrębnej dokumentacji (kroniki), oddzielnej dla każdego ze zdobywających.

- Odznaka jest jednostopniowa.
  - Odznaka może być – uchwałą Zarządu Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi – przyznana także jako odznaka honorowa za znaczące zasługi i osiągnięcia w popularyzacji wiedzy o kawalerii polskiej.
  - Dla uzyskania odznaki wymagane jest zwiedzenie 10 miejsc (obiektów) lub miejscowości, w tym 3 obowiązkowych.
  - Punktowane są jedynie obiekty znajdujące się w kanonie, stanowiącym załącznik do regulaminu i jego integralną część.
  - Wpis obiektu do dokumentacji winien zawierać co najmniej następujące dane:
    - datę zwiedzenia obiektu (miejsca, miejscowości),
    - nazwę obiektu,
    - nazwę zwiedzanej miejscowości.
- Dokumentacja powinna zawierać również następujące dane personalne zdobywającego: imię i nazwisko, adres i datę urodzenia.
- Zwiedzanie poszczególnych obiektów winno być udokumentowane poprzez pieczętę z obiektu lub najbliższej instytucji (parafia, poczta, sołtys, sklep, posterunek policji itp.) wraz z datą lub pieczętę i podpis przewodnika turystyki kwalifikowanej, przewodnika turystycznego, instruktora PTTK obecnego na wycieczce. Honorowane oraz zalecane jest także osobiste wykonanie fotografii krajoznawczej i wklejenie jej do kroniki wraz z krótkim opisem.
  - Forma prowadzenia dokumentacji (kronika, skoroszyt, książeczka, arkusik) jest dowolna. Nie dopuszcza się jednak prowadzenia kroniki w formacie cyfrowym, na nośnikach komputerowych (CD–Rom, DVD–Rom, PEN–

drive itp.). Nośnik cyfrowy z fotografiami obiektów może stanowić jedynie uzupełnienie wymaganej dokumentacji. Nie dopuszczalne jest umieszczanie w kronice jako formy potwierdzenia pieczętek kserowanych lub wycinanych i wklejanych.

- Dokumentację potwierdzającą spełnienie wymogów do zdobycia odznaki należy przedstawić do weryfikacji Referatowi Weryfikacyjnemu przy Komisji Krajoznawczej Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu, wraz z zestawieniem zwiedzonych obiektów. W każdej dokumentacji musi znaleźć się przynajmniej jedna z żurawijek 18. Pułku Ułanów Pomorskich.
- W przypadku weryfikacji korespondencyjnej konieczne jest załączenie koperty i znaczków zwrotnych.
- Dowodem zdobycia odznaki jest pieczęć weryfikacyjna w dokumentacji zdobywcy odznaki.
- Weryfikacja odznaki jest bezpłatna. Przyznaną odznakę można nabywać odpłatnie w siedzibie Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu ul. Za Basenem 2.
- Interpretacja niniejszego regulaminu należy wyłącznie do Referatu Weryfikacyjnego przy Komisji Krajoznawczej Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu.
- Pomysłodawcą wprowadzenia odznaki, twórcą jej regulaminu jest kol. Henryk M. Pasik. Autorami wizerunku odznaki są kol. kol. Henryk M. Pasik i Tomasz Simiński-Stanny.
- Regulamin wprowadzono w życie Uchwałą Zarządu Oddziału PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi nr 18/VII/2009 (133) z dnia 29 lipca 2009 roku. Regulamin wchodzi w życie w dniu 1 września 2009 roku.

KANON

I. Miejscowości i obiekty obowiązkowe:

1. Krojanty koło Chojnic – pomnik oraz kamień pamiątkowy na polu szarzy w dniu 1 września 1939 roku;
2. Grudziądz – Cytadela – miejsce stacjonowania Pułku w latach 1923–1939 (zwiedzenie przynajmniej z zewnątrz);
3. Nowa Cerkiew koło Chojnic – Sala Tradycji 18. Pułku Ułanów Pomorskich (w Szkole Podstawowej) lub Grudziądz – Sala Tradycji Jazdy Polskiej (w Pałacu Opatów przy ul. Klasztornej).

II. Miejscowości i obiekty pozostałe:

- a. Poznań – miejsce utworzenia Pułku w 1919 roku w ramach Wojsk Wielkopolskich
- b. Odzyskanie Pomorza – rok 1920:
  - Gniewkowo,
  - Inowrocław,
  - Toruń;
- c. Front północno-wschodni (litewski) – rok 1920:
  - Miory,
  - Nowe Kruki,
  - Wianuża,
  - Denisowo;
- d. Bitwa nad Niemnem – rok 1920:
  - Nowy Dwór,
  - Wiśniówka,
  - Krzesła,
  - Klepacz,
  - Skrobów,
  - Tołkaczew,
  - Szack;
- e. Kampania Wrześniowa – rok 1939 (18. p.uł. w składzie Pomorskiej Brygady Kawalerii należącej do Armii Pomorze)
  - Chojnice – cmentarz przy ul. Kościerskiej; pomnik na mogile ułanów poległych pod Krojantami;

- Doregowice;
- Angowice;
- Lichnowo;
- Pawłowo;
- Raclawki;
- Sternowo;
- Jakubowo;
- Lotyń;
- Rytel;
- Kwieki – dekoracja sztandaru Pułku w dniu 2.09.1939 roku srebrnym krzyżem Virtuti Militari przez gen. bryg. Stanisława Grzmot-Skotnickiego, dowódcę Grupy Operacyjnej „Czersk”;
- Legbąd;
- Gacno;
- Zielonka;
- Drzycim – mogiła 112 ułanów Armii Pomorze na przykościelnym cmentarzu;
- Gródek;
- Jeżewo – mogiła ułanów Armii Pomorze na przykościelnym cmentarzu;
- Grupa – mogiła kawaleryjska na cmentarzu wojennym, miejsce ostatniej walki 3 i 4 szwadronu 18. p.uł. w zbiorczej grupie płk. Mikołaja Alikowa (oddziały 16. p.uł., 2. p.szwol., 3/11 dak , 9DP i inne);
- Wysoka (wieś);
- Błędzim;
- Bukowiec – mogiła kawaleryjska na cmentarzu, miejsce ostatniej walki 1 i 2 szwadronu 18. p.uł. u boku 16. p.uł.;
- Brzumin koło Góry Kalwarii – walka szwadronu kolarzy, plutonu ckm i działonu ppanc 18. p.uł.; obrona przeprawy mostowej na Wiśle;

- Izabelin (Puszcza Kampinoska) – walki szwadronu marszowego 18. p.uł. w składzie Zbiorczego Pułku Pomorskiej Brygady Kawalerii przebijającego się do Warszawy;
- Bydgoszcz – kwatera wojenna na cmentarzu komunalnym przy ul. Kcyńskiej; miejsce ostatniego spoczynku poległych pod Grupą i Bukowcem po ich przeniesieniu w roku 1958;
- Tułowice (gmina Brochów) – kamień upamiętniający śmierć w bitwie nad Bzurą dowódcy (do VIII 1939) Pomorskiej Brygady Kawalerii gen. bryg. Stanisława Grzmot-Skotnickiego;
- Warszawa – cmentarz Powązkowski – grób gen. bryg. Stanisława Grzmot-Skotnickiego (kwatery 29, rząd 6, grób 30);

f. Grudziądz – stolica kawaleryjska II Rzeczypospolitej:

- kolegiata pw. św. Mikołaja – tablica pamiątkowa w kruchcie kościelnej;
- dawne koszary Centrum Wyszkozenia Kawalerii przy ul. Warszawskiej oraz przy ul. Chełmińskiej – tablica pamiątkowa;
- pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego na pl. Niepodległości – tablice poświęcone 18 Pułkowi Ułanów Pomorskich i Centrum Wyszkozenia Kawalerii w Grudziądzu;
- ratusz – dawny refektarz – tablica pamiątkowa ufundowana przez oficerów kawalerii;
- błonia nadwiślańskie w pobliżu Bramy Wodnej: tablica poświęcona „**Koniom Wiernym Towarzyszom**”, ufundowana przez Weteranów Września, uczestników Zjazdów Kawalerzystów II Rzeczypospolitej;

- pomnik „*Ułan i dziewczyna*” przy skrzyżowaniu ulic
Spichrzowej i Ratuszowej

LITERATURA:

1. Błaszczak Włodzimierz – 18 Pułk Ułanów – Pruszków 1996
2. Grabowski Stanisław – 18 Pułk Ułanów Pomorskich. Na straży Pomorza 1919 – 1939 – Warszawa 1995
3. Krasucki Stanisław – Pomorska Brygada Kawalerii – Pruszków 1994
4. Krzyś Jerzy – 18 Pułk Ułanów Pomorskich. Pierwszy dzień wojny – Grudziądz 1994
5. Kukawski Lesław – Oddziały kawalerii II Rzeczypospolitej – Grajewo 2004
6. Smaczny Henryk – Księga kawalerii polskiej – Warszawa 1989
7. Szczepański Klemens – Krojanty – Chojnice 1989
8. Urząd Miejski Grudziądz – Grudziądz stolicą kawalerii – Grudziądz 2000